

_____

_____

Повна назва суду, до якого подається позовна заява)

Позивач: _____

_____

(Прізвище, ім'я та по батькові)

Адреса реєстрації: _____

_____

_____

(Область, район, населений пункт, вулиця, будинок, квартира, поштовий індекс)

Паспорт серії _____ № _____

Засіб зв'язку: тел. _____

Адреса електронної пошти: _____

Відповідач: Російська Федерація

місцезнаходження Посольства Російської Федерації в
Україні: Повітрофлотський проспект, 27, м. Київ, 03049

Номер засобу зв'язку: +38 (044) 244 0961

Адреса електронної пошти: rusemb@kv.ukrtel.net

Офіційна електронна адреса: <https://ukraine.mid.ru/>

Ціна позову: 100 000 (сто тисяч) гривень

Згідно з п. 22 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий
збір» позивач звільнений від сплати судового збору

ПОЗОВНА ЗАЯВА

**про відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок
збройної агресії Російської Федерації проти України**

Я, _____, є членом
Громадської організації «Всеукраїнський рух «Сила Права». З метою захисту своїх прав
звертаюся до суду з цією позовною заявою про відшкодування моральної шкоди,
завданої внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, з огляду на
такі обставини.

Як відомо, наприкінці лютого – на початку березня 2014 року перекинуті з Російської
Федерації війська без розпізнавальних знаків окупували Кримський півострів. З цього
моменту фактично розпочалася військова агресія Російської Федерації проти України, у ході
якої були окуповані Автономна Республіка Крим, а також частина Донецької та Луганської
областей України.

Починаючи з лютого 2014 року засоби масової інформації щоденно повідомляють про
загибель і поранення людей, зниклих безвісті, обстріли і вибухи, руйнування будівель і
об'єктів інфраструктури, а також про захоплення і катування заручників на окупованій
частині території України.

За оцінкою Управління Верховного комісара ООН з прав людини (надалі – УВКПЛ), загальна кількість жертв, пов'язаних із конфліктом в Україні, за період із 14.04.2014 р. до 15.02.2019 р. становить близько 43 тисяч осіб. З них близько 13 тисяч загиблих (щонайменше 3321 цивільна особа і 9,5 тисяч комбатантів) та близько 30 тисяч поранених (приблизно 7 – 9 тисяч цивільних і 21 – 24 тисячі комбатантів) (Доповідь УВКПЛ щодо ситуації з правами людини в Україні 16 листопада 2018 року – 15 лютого 2019 року; https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ReportUkraine16Nov2018-15Feb2019_Ukrainian.pdf).

Як повідомляє Міністерство закордонних справ України, внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти нашої держави більш ніж півтора мільйони мешканців Криму та Донбасу були змушені покинути свої домівки як внутрішньо переміщені особи («10 фактів про збройну агресію Росії проти України»; <https://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/5026>).

Економіка Донбасу повністю зруйнована. Устаткування багатьох колишніх потужних українських заводів вивезено на територію Російської Федерації. Ситуація з затопленими гірничо-видобувними шахтами загрожує потужною екологічною катастрофою. Російська влада не допускає експертів для оцінки ситуації та її можливого виправлення.

Внаслідок бойових дій на Сході та окупації частини території України значно погіршилася економічна ситуація в нашій державі. Стрімко зросли ціни на продукти харчування, медичні препарати, паливо та комунальні послуги. Більше ніж в три рази знецінилася національна валюта – гривня.

Зазначені негативні обставини викликали у мене, як громадянина (-ки) України, значні душевні страждання. Після початку збройної агресії Російської Федерації проти України я постійно перебуваю у пригніченому стані, у мене знизився життєвий тонус і погіршилося загальне самопочуття, що негативно позначилося на моїх стосунках з оточуючими та призвело до порушення нормальних життєвих зв'язків.

Одним з основних принципів, покладених в основу сучасної системи міжнародних відносин, є обов'язок держав утримуватися від погрози силою чи її застосування проти територіальної недоторканності або політичної незалежності будь-якої держави, а також будь-яким іншим чином, несумісним з цілями Організації Об'єднаних Націй.

Так, у преамбулі Статуту Організації Об'єднаних Націй зазначено, що держави-учасниці ООН проявлятимуть терпимість та житимуть в світі як добрі сусіди; об'єднуюватимуть зусилля для підтримки міжнародного миру та безпеки.

Пункт 9 Резолюції 60/1, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 24.10.2005 року, визначає мир, безпеку та розвиток прав людини тими опорами, на яких тримається система ООН. Пункт 120 згаданої Резолюції нагадує про обов'язок держав-учасниць ООН сприяти повазі та захисту усіх прав людини та основних свобод відповідно до Статуту ООН, Загальної Декларації прав людини та іншим документам, які стосуються прав людини. Універсальний характер цих прав не підлягає жодному сумніву. Пункт 122 Резолюції 60/1 підкреслює, що всі держави зобов'язані поважати права людини та основні свободи.

Стаття 28 Загальної декларації прав людини гарантує кожній людині право на соціальний і міжнародний порядок, при якому права і свободи, викладені в цій Декларації, можуть бути повністю здійснені.

Відповідно до статті 30 Загальної декларації прав людини, ніщо у цій Декларації не може бути витлумачено як надання будь-якій державі, групі осіб або окремим особам права займатися будь-якою діяльністю або вчиняти дії, спрямовані на знищення прав і свобод, викладених у цій Декларації.

Частина перша статті 20 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права забороняє будь-яку пропаганду війни.

Стаття 1 Декларації про право на мир засвідчує, що кожен має право жити в мирі в умовах заохочення і захисту всіх прав людини і повної реалізації розвитку (резолюція 71/189, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 19.12.2016 р.).

Отже, обов'язку держав утримуватися від збройної агресії кореспондує право людини на мир, яке є запорукою дотримання інших прав і свобод, гарантованих нормами Загальної декларації прав людини та інших міжнародно-правових актів.

Вчинивши збройну агресію стосовно України, Російська Федерація порушила норми та принципи Статуту ООН, Загальної декларації прав людини, Будапештського меморандуму, Гельсінського заключного акту наради по Безпеці та Співробітництву в Європі від 01.08.1975 року та Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією.

Згідно з приписами ч. 1 ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 12.04.2012 р. № 9-рп/2012 наголосив, що в Україні як демократичній, правовій державі людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (статті 1, 3 Основного Закону України).

Відповідно до частини першої статті 64 Основного Закону України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Конституційні права і свободи є фундаментальною основою існування та розвитку Українського народу, а тому держава зобов'язана створювати ефективні організаційно-правові механізми для їх реалізації. Відсутність таких механізмів нівелює сутність конституційних прав і свобод, оскільки призводить до того, що вони стають декларативними, а це є неприпустимим у правовій державі.

За правилом ч. 1 ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується. (ч. ч. 1, 3 ст. 8 Конституції України).

Відповідно до ч. 1 ст. 23 ЦК України особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Частиною другою цієї статті передбачено, що моральна шкода може полягати у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів.

Згідно з визначенням, наведеним у Постанові Пленуму Верховного Суду України № 4 від 31.03.1995 р., під моральною шкодою слід розуміти втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань, або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб. Моральна шкода може полягати, у тому числі, в порушенні стосунків з оточуючими людьми та порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного громадського життя.

Враховуючи характер душевних страждань, яких я зазнав (-ла) у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України, окупацією частини території

нашої держави і беззаконням, яке панує на цій частині території України, вважаю, що у результаті протиправної поведінки Російської Федерації мені завдана моральна шкода.

За правилом ч. 1 ст. 1167 ЦК України моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини.

Законом України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18.01.2018 року визначено, що Російська Федерація чинить злочин агресії проти України та здійснює тимчасову окупацію частини її території за допомогою збройних формувань Російської Федерації, що складаються з регулярних з'єднань і підрозділів, підпорядкованих Міністерству оборони Російської Федерації, підрозділів та спеціальних формувань, підпорядкованих іншим силовим відомствам Російської Федерації, їхніх радників, інструкторів та іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією.

Відповідно до положень статей 1 – 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», сухопутна територія Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, внутрішні води України цих територій визнаються тимчасово окупованими внаслідок збройної агресії Російської Федерації з 20.02.2014 р.

У межах Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими визнаються частини території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль (ст. 1 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»).

Згідно з ч. 3 ст. 82 ЦПК України обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування.

З урахуванням зазначеного не підлягають доказуванню факти збройної агресії Російської Федерації відносно України та окупації частини території України, які є загальновідомими.

Частиною 6 ст. 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» та ч. 4 ст. 2 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» передбачена повна відповідальність Російської Федерації за майнову чи немайнову шкоду, завдану внаслідок тимчасової окупації державі Україна, юридичним особам, громадським об'єднанням, громадянам України, іноземцям та особам без громадянства.

Відтак, держава Російська Федерація є суб'єктом, внаслідок збройної агресії якого проти України та окупації частини території України порушено низку прав та свобод громадян України, зокрема, моїх особистих прав, та, відповідно, саме Російська Федерація є суб'єктом, на якого покладено обов'язок з відшкодування завданих цими діями збитків.

Що стосується можливого посилення Російської Федерації на інститут імунітету від судового переслідування в національних судах України, то слід наголосити на такому.

Як було зазначено раніше, преамбула Статуту ООН покладає на держав-учасниць обов'язок проявляти терпимість та жити в світі як добрі сусіди; об'єднувати зусилля для підтримки міжнародного миру та безпеки.

Стаття 3 Загальної декларації прав людини (прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 року) чітко встановлює, що кожна людина

має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність. Згідно із статтею 17 Загальної декларації, кожна людина має право володіти майном як одноособово, так і разом з іншими. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна.

Стаття 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР №2148-VIII від 19.10.1973 року, ратифікований Указом Президії Верховної Ради СРСР №4812-VIII від 18.09.1973 року і є обов'язковим для Російської Федерації в порядку правонаступництва міжнародних договорів колишнього СРСР) говорить, що нікого не може бути піддано катуванню чи жорстокому, нелюдському або принижуючому гідність поведженню.

Відповідно до статті 2 Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією (ратифікований Законом України №13/98-ВР від 14.01.1998 року, набув чинності для Російської Федерації на підставі Федерального Закону від 02.03.1999 року №42-ФЗ, далі - Договір), Високі Договірні Сторони, відповідно до положень Статуту ООН і зобов'язань по Заключному акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі, поважають територіальну цілісність одна одної і підтверджують непорушність існуючих між ними кордонів. Статтею 4 Договору передбачено, що Сторони докладають зусиль до того, щоб врегулювання всіх спірних проблем здійснювалося виключно мирними засобами, і співробітничать у відверненні та врегулюванні конфліктів і ситуацій, які зачіпають їхні інтереси.

Пунктом I Гельсінського заключного акту Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року передбачено, що в межах міжнародного права всі держави мають рівні права та обов'язки. Вони будуть поважати право одна одної визначати та здійснювати на свій розсуд їх відносини з іншими державами згідно з міжнародним правом та Гельсінським заключним актом Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року

Відповідно до пункту VII Гельсінського заключного акту Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року, в галузі прав людини та основаних свобод держави-учасниці будуть діяти у відповідності до цілей та принципів Статуту ООН та Загальної декларації прав людини.

Згідно з пунктом X Гельсінського заключного акту Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року держави-учасниці підтверджують, що у тому випадку, якщо зобов'язання країн за Статутом ООН увійдуть в протиріччя з їх зобов'язаннями за будь-яким іншим міжнародним договором, перевагу матимуть їх зобов'язання за Статутом ООН.

05.12.1994 року був підписаний Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (далі – Будапештський меморандум. Підписаний від імені Російської Федерації Президентом Росії Б.М. Єльциним). Відповідно до пункту 6 Будапештського меморандуму, цей меморандум набув чинності з моменту підписання.

Пунктом 1 Будапештського меморандуму передбачено, що Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують Україні їх зобов'язання згідно з принципами Гельсінського заключного акту Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України.

Пункт 2 Будапештського меморандуму говорить, що Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують їх зобов'язання утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України, і що ніяка їхня зброя ніколи не буде використовуватися проти України, крім цілей самооборони або будь-яким іншим чином згідно зі Статутом Організації Об'єднаних Націй.

У цьому контексті необхідно наголосити, що згідно із статтею 12 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року, згода держави на обов'язковість для неї договору виражається шляхом підписання договору представником держави, коли договір передбачає, що підписання має таку силу або в інший спосіб встановлено домовленість держав, які беруть участь у переговорах, про те, що підписання повинне мати таку силу. Встановивши домовленість щодо набуття Будапештським меморандумом чинності з моменту його підписання, Російська Федерація взяла на себе зобов'язання за всіма положеннями Будапештського меморандуму, у тому числі і стосовно поваги незалежності і суверенітету та існуючих кордонів України, утримування від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України.

Статтею 26 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року передбачено, що кожен чинний договір є обов'язковим для його учасників і повинен добросовісно виконуватись.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що Російська Федерація, здійснивши збройну агресію відносно України, та відповідно незаконно анексувавши частину території України, а саме Автономну Республіку Крим, м. Севастополь, та частково окупувавши частину території України, а саме частину Донецької та Луганської областей, порушила вищенаведені норми та принципи Статуту ООН, Загальної декларації прав людини, Будапештського меморандуму, Гельсінського заключного акту наради по Безпеці та Співробітництву в Європі від 01.08.1975 року та Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією.

Враховуючи той факт, що Російська Федерація, як держава-агресор, грубо порушує норми та принципи Статуту ООН, Загальної декларації прав людини, Будапештського меморандуму, Гельсінського заключного акту наради по Безпеці та Співробітництву в Європі від 01.08.1975 року та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, фундаментальні міжнародні договори в галузі прав людини, то, відповідно до Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року не є державою, яка сумлінно виконує взяті за міжнародними договорами зобов'язання і не може посилатись на імунітет від судового переслідування в Україні, який впливає із статті 2 Статуту ООН.

Російська Федерація, своїми діями, що виразились в замаскованому під волевиявлення населення озброєному захваті Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, а також окупації частини території України, вийшла за межі своїх суверенних повноважень. Ці дії в сукупності з масовим порушенням гарантованих Статутом ООН, Загальною декларацією прав людини та Гельсінським заключним актом Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року основних свобод та прав людини, виключає можливість використання Російською Федерацією імунітету від судового переслідування в національних судах України. Вчиняючи проти життя та здоров'я людини злочини, які визнаються ООН найбільш тяжкими злочинами проти людяності, Російська Федерація не виконує обов'язки, передбачені Статутом ООН, а отже не може використовувати право імунітету, надане цим же статутом ООН.

Крім того, відсутність юридично обґрунтованих підстав для Російської Федерації посилатись на імунітет також впливає із Гельсінського заключного акту Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року, згідно з яким суверенні права держави мають узгоджуватись із міжнародним правом, зокрема Статутом ООН, Загальною декларацією прав людини та Гельсінським заключним актом Наради по Безпеці та співробітництву в Європі від 01.08.1975 року, які визначають права та законні інтереси людини, як найвищу суспільну цінність, гарантують людині право жити в мирі та безпеці. Виходячи із викладеного, держава, яка грубо порушує гарантовані нормами міжнародного права основні свободи та права людини, не може використовувати імунітет від судового переслідування іноземними судами як гарантію уникнення відповідальності за вчинені проти життя та здоров'я людини злочини.

Додатково необхідно наголосити, що на правовідносини у цій справі не поширюється сфера дії Закону України «Про міжнародне приватне право». Зокрема не підлягають застосуванню у цій справі норми ч. 1 ст. 79 зазначеного закону, які визначають імунітет іноземної держави в Україні.

Так, ч. 1 ст. 2 Закону України «Про міжнародне приватне право» передбачено, що цей Закон застосовується до питань, що виникають у сфері приватноправових відносин з іноземним елементом.

Згідно з визначенням, яке міститься у п. 2 ч. 1 ст. 1 згаданого закону, іноземний елемент – це ознака, яка характеризує приватноправові відносини, що регулюються цим Законом, та виявляється в одній або кількох з таких форм:

- хоча б один учасник правовідносин є громадянином України, який проживає за межами України, іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою;
- об'єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави;
- юридичний факт, який створює, змінює або припиняє правовідносини, мав чи має місце на території іноземної держави.

Системний аналіз наведених норм законодавства дає підстави для висновку що приписи Закону України «Про міжнародне приватне право» не можуть бути застосовані до цих правовідносин, оскільки порушення моїх прав відбулось на території України, і Російська Федерація, як держава, не підпадає під поняття «іноземний елемент» у розумінні п. 2 ч. 1 ст. 1 згаданого закону.

За правилом ч. 3 ст. 23 ЦК України моральна шкода відшкодовується грошми, іншим майном або в інший спосіб.

Стаття 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», встановлює, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Згідно з практикою Європейського суду з прав людини заявники, які бажають отримати компенсацію за нематеріальну шкоду, мають право вказати суму, яка на їхню думку, була б справедливою. Заявники, які вважають себе жертвами більш ніж одного порушення Європейської конвенції, можуть вимагати або одну одноразову суму, яка покриває всі передбачувані порушення, або окрему суму щодо кожного передбаченого Європейською конвенцією порушення.

Враховуючи множинний характер грубих порушень моїх конституційних прав, їх обсяг і тривалість, завдану мені моральну шкоду оцінюю у розмірі 100 000 (сто тисяч) гривень, що відповідає середньому розміру відшкодування моральної шкоди, який застосовується Європейським судом з прав людини у разі порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У відповідності до п. 17 ст. 28 ЦПК України позови про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України можуть пред'являтися за місцем проживання чи перебування позивача.

Згідно з приписами п. 22 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір» від 08.07.2011 року №3674-VI позивачі у справах за позовами до держави-агресора Російської Федерації про відшкодування завданої майнової та/або моральної шкоди у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, збройною агресією, збройним конфліктом звільняються від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях.

Зважаючи на те, що я, звільнений (-а) від сплати судового збору та на те, що уся правова допомога була надана мені безкоштовно, я не очікую понести будь-які судові витрати у зв'язку із розглядом справи.

Підтверджую, що мною не подано іншого позову до Російської Федерації з тим самим предметом та з тих самих підстав.

Виходячи зі змісту ст. 3 Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 18.04.1961 року, копію цієї позовної заяви, повідомлення про день та час її розгляду, а також інші процесуальні документи слід надсилати на адресу Посольства Російської Федерації в Україні. Аналогічного висновку дійшов Верховний Суду у постанові від 14.03.2018 року у справі № 363/2981/16-ц.

На підставі викладеного та керуючись ст. 55 Конституції України, ст. ст. 23, 1167 ЦК України, ст. ст. 4, 28, 175, 184 ЦПК України, -

ПРОШУ:

Стягнути з держави Російська Федерація на користь

(Прізвище, ім'я та по батькові)

відшкодування моральної шкоди у розмірі 100 000 (сто тисяч) гривень.

Додаток: копія позовної заяви для відповідача.

« ____ » _____ 2019 р.

_____ (Підпис)

_____ (Прізвище та ініціали)